

תשרי התשע"ג

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

"כרחם אב על בנים" - על פי שירת האזינו

לפרשת האזינו (על פי שיעור של הרב מרדכי סבתו)

כמסתר פנים הראשון שהסתיר פני רחמיו ומצאום רעות רבות וצרות, רק שיהיו בהסתר פני הגאולה, ויעמדו בהבטחת פני רחמיו 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים' וגו' (ויקרא כ"ו, מד) עד שיוסיפו על החרטה הנזכרת וידוי גמור ותשובה שלימה, כמו שנזכר למעלה 'ושבת עד ה' א-להיך' וגו' (דברים ל', ב).

4. שד"ל :

הלא על כי אין א-להי בקרבי – מתרעמים עליו שאינו משגיח עליהם, והוא משיב כי הסתרת פניו אינה אלא מפני רוע מעלליהם, וזה עיקר כוונת השירה.

5. רבי עובדיה ספורנו :

על כי אין א-להי בקרבי מצאוני הרעות – בשביל שסילק שכינתו מתוכנו היו אלה לנו, ובחשבם זה לא יפנו להתפלל ולא לשוב בתשובה.

ואנכי הסתר אסתיר פני מהם – לא כמו שחשבו הם באמרם שאיני בקרבם כי אמנם בכל מקום שיהיו תהיה שכינתי מצויה שם כאמרם ז"ל 'בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם' (מגילה כט ע"א) אבל אסתיר פני מהצילם.

6. שופטים ו', יב-יג :

"ה' עמך גבור החיל"

"בי אדני ויש ה' עמנו ולמה מצאתנו כל זאת ואיה כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו לאמר הלא ממצרים העלנו ה' ועתה נטשנו ה' ויתננו בכף מדין"

7. יחזקאל כ', לב :

"והעלה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן"

8. רמב"ן על דברים ל"ב, מ :

"והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה, רק היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל, ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חימה, אבל לא ישבית זכרנו, וישוב ויתנחם

1. דברים ל"א יט :

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם"

2. דברים ל"א טז-כא :

(טז) ויאמר ה' אל משה הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ אשר הוא בא שמה בקרבו ועזבני והפר את בריתי אשר כרתי אתו: (יז) וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרת פני מהם והיה לאכל ומצאאו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על כי אין א-להי בקרבי מצאוני הרעות האלה: (יח) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים: (יט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל: (כ) כי אביאנו אל האדמה אשר נשבעתי לאבתיו זבת חלב ודבש ואכל ושבוע ודשן ופנה אל אלהים אחרים ועבדום ונאצונו והפר את בריתי: (כא) והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפנינו לעד כי לא תשכח מפי זרעו כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי:

3. פירוש הרמב"ן :

וטעם ואמר ביום ההוא הלא על כי אין א-להי בקרבי – איננו וידוי גמור כענין 'והתודו את עונם' (ויקרא כ"ו, מ), אבל הוא הרהור וחרטה, שיתחרטו על מעלם ויכירו כי אשמים הם.

וטעם ואנכי הסתר אסתיר פני – פעם אחרת, כי בעבור שהרהרו ישראל בלבם כי חטאו לא-להים ועל כי אין א-להים בקרבם מצאום הרעות האלה, היה ראוי לרוב חסדי השם שיעזרם ויצילם שכבר כפרו בעבודה זרה, וכענין שאמר 'הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי' (ירמיהו ב', לה). ולכך אמר, כי על כל הרעה הגדולה שעשו לבטוח בעבודה זרה יסתיר עוד פנים מהם, לא

20. יואל ב', יח:
 "ויקנא ה' לארצו ויחמל על עמו"
 21. דברים ל"ב מג:
 הרנינו גוים עמו
 ונקם ישיב לצריו
 22. שמ"א י"ב כב:
 כי לא יט' ה' את עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל ה'
 לעשות אתכם לו לעם

ויפרע מן האויבים בחרבו הקשה והגדולה והחזקה,
 וכפר על חטאתינו למען שמו. אם כן, השירה הזאת
 הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כרחן של מינין"

9. דברים ל"ב, יט-כ:

"וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו ויאמר אסתירה פני
 מהם אראה מה אחריתם"
 10. דברים ל"ב ז-ט:

ז	זכר ימות עולם	בינו שנות ד' וד'
	שאל אביך ויגדך	זקניך ויאמרו לך:
ח	בהנחל עליון גוים	בהפרידו בני אדם
	יצב גבלת עמים	למספר בני ישראל:
ט	כי חלק ה' עמו	יעקב חבל נחלתו:

11. רשב"ם:

בהנחל עליון גוים – שנתן להם נחלות. בהפרידו בני אדם
 – אחר מיתת נח ובימי אברהם שכתוב שם 'משם נפרדו
 איי הגוים... איש ללשונו' (בראשית י', ה). ושם תמצא
 שהציב גבולות עמים, בני כנען, שנים עשר כנגד מספר
 בני יעקב שהיו שנים עשר. שתמצא כנען וי"א בניו
 שנים עשר, וכתוב שם 'ויהי גבול הכנעני מצידון' וגו'
 (שם, יט), לפי שכל אלו היו לישראל אבל בכל שאר בני
 נח לא פירש בהם שום גבול.

12. בראשית י לב:

"אלה משפחת בני נח לתולדתם בגויהם ומאלה נפרדו
 הגוים בארץ אחר המבול"
 13. דברים ל"ב י-י"ב:

י	ימצאֵהוּ בארץ מדבר	ובתהו ילל יִשְׁמֵן
	יסבבנהו יבוננהו	יצרנהו כאישון עינו:
יא	כנשר יעיר קנו	על גוזליו ירחף
	יפר'ש כנפיו יקחהו	ישאהו על אברתו:
יב	ה' בדד ינחנו	ואין עמו אל נכר:

14. דברים ל"ב כו:

"אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם"

15. דברים ל"ב כז:

"לולי כעס אויב אגור פן ינכרו צרימו פן יאמרו ידנו רמה
 ולא ה' פעל כל זאת".

16. דברים ל"ב לו:

"כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם"

"כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב"

17. דברים ל"ב לט:

"כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי".

18. דברים ל"ב לד-לה:

"הלא הוא כְּמִס עמדי חתום באוצרֹתַי,

לי נקם וּשְׁלָם לעת תמוט רגלם"

19. דברים ל"ב מא:

"אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלם"